

Vragen en opwaarderingen m.b.t. SB Voortgangsrapportage IBT huisvesting vergunninghouders 2023-2

Fractie	#	Vraag/input	Antwoord/reactie
BBB	1	In welke mate zijn de gemeenten zelf financieel verantwoordelijk voor de hoge achterstand op de huisvesting van vergunninghouders?	<p>Een vergunninghouder valt pas onder de verantwoordelijkheid van een gemeente op het moment van huisvesten. Als een gemeente een huisvestingsachterstand heeft, wachten er nog vergunninghouders in het azc op een woning. Het COA draait op voor de kosten van het verblijf in het azc. De gemeente is op dat moment dus niet financieel verantwoordelijk voor de vergunninghouders.</p> <p>Wat betreft het huisvesten van vergunninghouders zelf loopt de kostenstroom via de reguliere huisvestingstoelagen (inrichtingskosten, evt. uitkering, huurtoeslag), zoals bij de huisvesting van elke andere Nederlandse burger en betaalt de gemeente dus niet zelf voor het huisvesten. De gemeente is na de huisvesting wel verantwoordelijk voor de inburgering van de vergunninghouder. Hiervoor wordt de gemeente gecompenseerd vanuit het gemeentefonds.</p> <p>Wanneer een gemeente extra maatregelen moet nemen om de huisvesting van vergunninghouders te bevorderen bestaan er regelingen vanuit het Rijk om de gemeente hierbij te ondersteunen. Zo wordt een doorstroomlocatie voor een volledig jaar vergoed door het Rijk, en zijn de kosten voor een HAR-locatie (hotel- en accommodatieregeling) voor de eerste zes maanden voor het COA.</p>
	2	Wat gebeurt er – in deze context- als gemeenten verder in de financiële problemen komen (trede 2 of zelfs onder toezicht dreigen te komen). Neemt de provincie dan haar taakstelling over?	<p>Het huisvesten van vergunninghouders blijft een wettelijke verantwoordelijkheid van de gemeenten, ook bij financiële problemen. De wettelijke taakstelling wordt toegewezen aan de gemeente en niet aan de provincie. Het overnemen van een taakstelling door de provincie (anders dan bij indeplaatsstelling) is daarmee niet aan de orde. Wanneer bij een gemeente bij taakverwaarlozing in de plaats wordt getreden (trede 6) voert de provincie de wettelijke taak van de gemeente uit, maar blijft de taakstelling op naam (en kosten) van de gemeente staan.</p> <p>Uiteraard zal bij een indeplaatsstelling voor zover mogelijk rekening worden gehouden met de financiële situatie van een gemeente. Om aan de taakstelling te voldoen, wordt eerst het lichtst mogelijk inzetbare middel gebruikt. Denk hier bijvoorbeeld aan nieuwe afspraken met de woningcorporaties of een tijdelijke versnellingsactie of het openen van</p>

			doorstroomlocatie (gefinancierd door het Rijk) of een HAR-locatie (gefinancierd door het COA).
Volt	3	<u>Opwaardeerverzoek</u> : We gaan graag in gesprek met overige commissieleden en GS over de mogelijkheden van GS tov gemeenten en Rijk nu blijkt dat er tekorten aankomen	
	4	Met welke frequentie en op welke wijze onderhoudt GS contact met het Rijk over het feit dat het korten op gemeentefondsen tot problemen leidt inzake opvang asielzoekers en huisvesten van statushouders?	<p>We onderhouden regelmatig contact met Rijk via landelijke overleggen en rechtstreeks, zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau. In deze overleggen worden belemmeringen en knelpunten die gemeenten ervaren onder de aandacht gebracht, bijvoorbeeld wanneer het gaat over tekortschietende financiën om de taken goed te kunnen uitvoeren.</p> <p>Wat betreft de asielzoekers en vergunninghouders die verblijven in COA-opvang komen de kosten voor rekening van het COA (gefinancierd vanuit het Rijk).</p> <p>Wat betreft het huisvesten van vergunninghouders zelf loopt de kostenstroom via de reguliere huisvestingstoelagen (inrichtingskosten, evt. uitkering, huurtoeslag) en betaalt de gemeente dus niet voor het huisvesten. Dit geldt wel voor de inburgering, waarbij de gemeente wordt gecompenseerd voor elke inburgeringsplichtige vergunninghouder.</p> <p>Waar het qua financiën naar onze waarneming met name knelt bij gemeenten is de personele capaciteit om plannen te maken, initiatieven op te starten, en aandacht te houden voor de voortgang van de huisvesting. Dit knelpunt benoemen we dan ook met enige regelmaat in onze contacten met het Rijk.</p>
VVD	5	<u>Opwaardeerverzoek</u> : De achterstand van Utrechtse gemeenten loopt steeds verder op. Het college gebruikt gelijktijdig termen als een zeer grote opgave die op het bordje van gemeenten ligt. Voor wethouders en directeurs van woningcorporaties zijn masterclasses georganiseerd waar 3 succesvolle voorbeelden gepresenteerd om de realisatie te versnellen.	
	6	Wat zijn deze 3 voorbeelden?	<ol style="list-style-type: none"> 1. HAR-locatie in De Ronde Venen voor tijdelijke huisvesting van statushouders. In juni 2023 is de eerste HAR afgerond en zijn alle bewoners verhuisd naar permanente woningen. Dezelfde locatie is deze winter voor een tweede maal geopend voor 34 statushouders en ook 39 Oekraïense ontheemden.

			<p>2. Tijdelijke versnellingsactie in Amersfoort. Gemeente Amersfoort heeft in december 2022 een versnellingsactie opgezet. Alle vrijgekomen sociale huurwoningen zijn zes weken lang toegewezen aan statushouders. De actie was een succes en alle statushouders zijn gehuisvest. De actie kon eerder worden beëindigd dan aanvankelijk gepland. De keerzijde van deze actie is dat andere woningzoekenden langer op een woning hebben moet wachten. Personen met een onveilige thuissituatie zijn wel voorgegaan. Versnellingsacties zijn een goed instrument om de achterstand op de huisvesting van vergunninghouders snel in te lopen, maar het is efficiënter voor de gemeente om continue aandacht te hebben voor de taakstelling huisvesting vergunninghouders.</p> <p>3. Renswoude: Acht flexwoningen voor zowel starters als jonge statushouders. In dit project zijn in de gemeente Renswoude 8 flexwoningen geplaatst. Vier woningen zijn bedoeld voor starters en vier voor jonge statushouders. De lokale jongeren helpen de statushouders met integreren in de gemeente.</p>
	7	Kunnen en / of worden deze nu ook uitgerold in andere gemeenten?	Ja dat stimuleren wij. In meerdere Utrechtse gemeenten wordt momenteel gewerkt aan verschillende projecten om statushouders en andere doelgroepen gemakkelijker te kunnen huisvesten. Denk hierbij aan het realiseren van flexwoningen, het inzetten van hotels voor HAR-locaties en het creëren van doorstroomlocaties. Vanuit het Kansenmakersteam wordt met gemeenten meegedacht over de uitvoering van deze projecten.
	8	Welke mogelijkheden zijn er nog meer om versnelling te realiseren?	Er bestaan verschillende mogelijkheden voor gemeenten om de huisvesting van vergunninghouders en andere doelgroepen op korte en langere termijn te verbeteren
			Voor de kortere termijn kunnen gemeenten een HAR of doorstroomlocatie openen. Beide initiatieven hoeft de gemeente niet zelf te financieren. Deze tijdelijke huisvestingslocaties zijn met name aantrekkelijk om referenten in te huisvesten, alvorens zij na gezinshereniging doorverhuizen naar een permanente gezinswoning.

			<p>Bij het realiseren van een tijdelijke huisvesting van alleengaande vergunninghouders, dienen gemeenten wel vooraf na te denken over het beschikbaar stellen van passende woningen als permanente huisvesting. Hiervoor zijn goede afspraken met woningcorporaties van essentieel belang.</p> <p>Voor de langere termijn kan gedacht worden aan meer ingrijpende maatregelen zoals het opsplitsen van gezinswoningen, en het bouwen van flexwoningen. Beide maatregelen kunnen uiteraard ook voor andere doelgroepen worden ingezet.</p> <p>Bij de bovengenoemde dient vermeld te worden dat het algehele tekort aan geschikte woningen ertoe heeft geleid dat men schaarste aan het verdelen is. Dit maakt dat gemeenten hoe dan ook moeilijke keuzen moeten maken over de te verdelen ruimte.</p> <p>Ten slotte ontstaan achterstanden ook door de grote achterstanden bij de IND en de pieken die ontstaan in het inwilligen van asielaanvragen, bijvoorbeeld door een versnellingsactie. Daarnaast levert de vertraagde inreis van nareizigers ook de nodige problemen op. Gemeenten kunnen hier moeilijk op anticiperen in hun huisvestingsbeleid waardoor achterstanden snel kunnen oplopen. Dit probleem wordt ook aangekaart in gesprekken met het Rijk.</p>
	9	Welke belemmeringen ervaren gemeenten?	<p>Vanuit (ambtelijke) toezichtgesprekken zijn er verschillende belemmeringen door gemeenten aangekaart:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er zijn onvoldoende geschikte koppelingen voor de gemeente beschikbaar (éénpersoonshuishoudens gekoppeld, alleen gezinswoningen beschikbaar); - inreis van nareizigers is vertraagd waardoor gemeenten referenten niet gehuisvest kunnen worden en in het azc blijven wachten; - naast vergunninghouders bestaan er nog meer bijzondere aandachtsgroepen die ook gehuisvest moeten worden (zonder wettelijke verplichting), denk bijvoorbeeld aan de maatschappelijke uitstroom (WMO); - er zijn te weinig mutaties in de (bestaande) sociale woningvoorraad;

			<ul style="list-style-type: none"> - te weinig vrijwilligers beschikbaar t.b.v. inburgering van de statushouders na hun huisvesting; - binnen de gemeente is onvoldoende personele capaciteit om actief initiatieven te onderzoeken zoals flexwoningen en doorstroomlocaties; - (tijdelijke) woningbouw projecten buiten het stedelijk gebied vragen om extra procedures.
	10	Welke provinciale regelgeving belemmert de realisatie van de woningen?	De door PS vastgestelde Omgevingsvisie bevat onder meer kaders voor buitenstedelijke gebiedsontwikkeling, die vertaald zijn in de Omgevingsverordening. Deze kaders maken dat ontwikkelingen buitenstedelijk gebied niet zonder meer mogelijk zijn of sluiten woningbouw in bepaalde gevallen zelf uit. Onder voorwaarden kunnen locaties mogelijk worden gemaakt, echter kunnen de voorwaarden die worden gesteld als belemmerend worden ervaren.
	11	De VVD is ook geschrokken van het feit dat gemeenten weliswaar plekken beschikbaar hadden, waar door achterstanden bij de IND geen gebruik van gemaakt is. Het zgn. koppelingstekort. Dit motiveert gemeenten niet om de extra inzet die gevraagd wordt ook te leveren. Welke maatregelen heeft de IND genomen om dit voor de toekomst te voorkomen?	Ondanks het bestaande grote personeelstekort bij de IND, spant de dienst zich op alle terreinen in om meer aanvragen af te handelen. Hiervoor zijn medio vorig jaar een set aan maatregelen opgesteld en gedeeld met de Tweede Kamer, waaronder het project Bespoediging afdoening asiel (BAA). Hierbij is ingezet op het versneld afdoen van kansrijke en kansarme asielaanvragen. Verder zijn er diverse projecten gaande die beogen het proces te verbeteren en robuust in te richten zodat flexibel op- en afgeschaald kan worden. Ondanks bovenstaande maatregelen en interventies, is het niet voldoende om de bestaande voorraden weg te werken en de doorlooptijden significant te verkorten. JenV is daarom in gesprek met de IND over het structureel verhogen van de productiviteit.
	12	Is dit onderwerp besproken J&V en wat waren de uitkomsten?	Het koppelingstekort is zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau aangekaart bij het Rijk. Bij het ambtelijke vakberaad voor toezichthouders van het IPO zitten ook medewerkers van JenV en BZK aan. Daar is het koppelingstekort veelvuldig ter sprake gekomen. Ook is meermaals, in de geest van de Utrechtse Aanpak, gesproken over regionale doorstroming: 'kom je in Utrecht, dan blijf je in Utrecht'. Landelijk wordt dit punt aangekaart door de VNG en ook meegenomen in diverse acties vanuit het Rijk zelf.

	13	De rapportagefrequentie roept bij ons vragen op. We ontvangen in het voorjaar 2025 een volgende rapportage. Maar het aantal gemeenten dat op hogere treden terecht komt, stijgt hard. Als er zich acute problemen voordoen, willen we eerder geïnformeerd worden dan de volgende voortgangsrapportage in voorjaar 2025. We willen met GS afspreken op welk moment PS geïnformeerd worden. Wat ons betreft als in ieder geval voordat trede 4 van de interventieladder wordt betreden.	In het najaar van 2024 is het mogelijk om PS te informeren over de voortgang van de huisvesting van vergunninghouders door gemeenten in de taakstellingsperiode 2024-1, nadat de peildatum van deze periode (1 juli 2024) is verstreken. Het is niet mogelijk PS te informeren over een lopende taakstellingsperiode of over de voorgenomen inschaling (bijvoorbeeld trede 4). Dit kan pas nadat de beoordeling definitief aan de gemeente als toezichtontvanger is gecommuniceerd, zoals met elke voortgangsrapportage het geval is.
PvdA	14	<u>Opwaardeerverzoek</u> : Graag gaan wij naar aanleiding van deze rapportage in gesprek over de stand van zaken op dit moment, en welke concrete stappen er gezet zouden kunnen worden om deze situatie te verbeteren."	
	15	Uiteindelijk is de helft van de gemeenten niet 'bij' en krijgen zij code geel. De provincie huisvest 68% van wat zij in totaal zou moeten doen. Welke stappen zijn/worden ondernomen om dit op te lossen?	<p>De huisvesting van vergunninghouders is een wettelijke taak van de gemeenten, waar de provincie toezicht op houdt. Vanuit verschillende onderwerpen denken wij met gemeenten mee over het verbeteren en bevorderen van de huisvesting, onder andere vanuit het Programma Versnelling Woningbouw en het Kansenmakersteam. Tijdens toezichtgesprekken met gemeenten wordt ook regelmatig naar deze ondersteuning doorverwezen.</p> <p>Om de huisvesting van vergunninghouders te bevorderen zijn er verschillende regelingen voor gemeenten beschikbaar. Denk daarbij aan het realiseren van doorstroomwoningen of een HAR-locatie om vergunninghouders tijdelijk te huisvesten om ze later naar hun permanente woning in de gemeente door te verhuizen.</p> <p>Daarnaast wordt er vanuit het Rijk een regeling opengesteld om passende woningen te realiseren voor grote gezinnen vergunninghouders. Gemeenten kunnen hiermee een kleine woning aanpassen en meer slaapkamers creëren. Momenteel is de regeling nog in internetconsultatie. Naar verwachting wordt de regeling voor het zomerreces opengesteld.</p>
	16	Op welke termijn is de achterstand ingehaald?	Het tempo van het inlopen van de achterstand op de taakstelling door gemeente is maatwerk. Elke gemeente is verantwoordelijk voor het realiseren van zijn eigen taakstelling en het inlopen van een eventuele achterstand. Welke maatregelen passen bij het inlopen van een achterstand is dus afhankelijk van de gemeente zelf. Hiervoor is goede afstemming met de woningcorporaties en andere ketenpartners van essentieel belang.

			<p>Vanuit het toezicht hanteren wij het aanvullend beleidskader IBT huisvesting vergunninghouders. Daarin is vastgesteld dat gemeenten een start moeten maken met inlopen van de achterstand om (verdere) opschaling te voorkomen. Bij gemeenten op trede 2 die de achterstand blijvend laten oplopen zou vanaf 1 juli 2024 actief toezicht aan de orde zijn, vanaf 1 januari 2025 trede 4, en dan zou er vanaf tweede helft 2025 daadwerkelijk in de plaats worden getreden.</p>
--	--	--	---